

Een monumentale laan door Utrecht verloederde. De provincie belooft beterschap. Door **Marc van den Eerenbeemt**

Het zou tot laat in de 20ste eeuw duren voor Nederland, in de vorm van een moderne snelweg, weer zo'n brede weg zou krijgen. Amersfoort en Utrecht kregen al in de 17de eeuw een 60 meter brede, aan beide zijden met drie rijen laanbomen omzoomde verbindingsweg.

Aan die trotseallee zou een lint van buitenplaatsen moeten ontstaan, een lustoord waar de stedelijke elite zich kon verpozen. Enthousiaste tijdgenoten omschreven de Amersfoortsaweg als een Utrechtse Via Appia, een 'Weg der Weegen'.

Tegenwoordig is de N237, zoals de oude avenue is genummerd, een verweerde verkeersbaan, waar de zeldzame buitenplaats wordt afgewisseld met een McDrive en het statige vakantiekoloniaalhuis met ziellose bedrijfsgebouwen.

Twee historici, Jaap Evert Abrahamse en Roland Blijdenstein, schetsen in *Weg der Weegen* de ontwikkeling van de Amersfoorsteweg tussen 1647 en 2010. Het is het verhaal van een groots opgezet infrastructureel project, dat langzaam verloederde.

De aanleg was in alle opzichten een groots werk. Behalve een ruim opgezette rijweg voor koetsen, was het een grootschalige verandering van een landschap, in dit geval een deel van de Utrechtse Heuvelrug. Woeste heidegrond werd omgewerkt tot een vruchtbare, groene omgeving.

De weg was niet 'ingeslepen' in het landschap, maar in zijn geheel en tot in detail ontworpen. De opzet volgde de schoonheidsprincipes van die tijd volkomen: symmetrisch, rechtdlijnig en grootschalig.

De ontwikkeling van de weg bleek

De 'Weg der Weegen', tussen Amersfoort en Utrecht, zoals bedoeld in de 17de eeuw.

illustratie en foto uit besproken boek.

Zicht op de Amersfoortsaweg, de N237, vanaf het ecoduct.

vanaf het begin een moerzame zaak. Het uitgever van bouwgrond voor buitenhuizen moest de aanleg van de weg betalen, maar het kwam slechts tot de aanleg van enkele landgoederen als Zandbergen en Beukbergen. Oorlogen en economische tegenspoed gooiden roet in het eten.

In plaats daarvan verreesen, met ingang van de 19de eeuw, langzamerhand steeds meer gestichten en kazernes. Zo staat er sinds 1910 het villa-achtige koloniaalhuis De Strompert, bedoeld voor vakanties van stadse bleekneusjes.

Wat volgde was de aanleg van enkele villaparken. Rommelig, oordelen de auteurs: 'Een centrale regie voor de bebouwing was verder weg dan ooit.'

Ook het leger rukte op. In 1938 kreeg de lanchmacht met de bouw van de Du Moulin-kazerne een 'gezicht aan de straatweg'. De aanwezigheid van soldaten, ook Amerikaanse van luchtmachtbasis Soesterberg, leidde tot de opening van horeca als café Spitfire, Avin Resto (een eetgelegenheden in langse straatweg opgestelde vrachtvliegtuigen) en later, in 1989, de eerste McDrive van Nederland.

De auteurs maken korte metten met de huidige aanblik van de Weg der Weegen. Het aanzien wordt bepaald door 'spontane incidentenbe-

houding, zoals die bij onze zutderburen zoveel voorkomt.' Zij reppen van 'extreme contrasten tussen staaltjes van toparchitectuur en landschapsaanleg en de meest banale bouwseks. De eens klare lijn van de 17de-eeuwse weg is hier en daar gaan zwabberen en heeft een veelheid aan straatmeubilair gekregen.'

Hun rijk geïllustreerde boek is daarmee zowel een kritiek als een geschiedschrijving. Het is ook nog een reisboek. Vrijwel ieder bouwvak krijgt een foto en korte verhandeling. Voor wie thuis wil blijven zit er achterin het boek ook nog een dvd met een gefilmde autorit langs de weg.

De provincie Utrecht, die het boek mede uitgaf, belooft beterschap. De weg zal mooier worden gemaakt, met 'meer aandacht voor landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten', belooft gedeputeerde Anneke Raven in het voorwoord. Er komt ook nog een ecoduct bij.

Jaap Evert Abrahamse, Roland Blijdenstein: *Weg der weegen, de ontwikkeling van de Amersfoortsaweg 1647-2010*. Provincie Utrecht en Stokerkade cultuurhistorische uitgeverij, Amsterdam. ISBN 9789079156115; 168 blz. met dvd. € 24,50.

» N237, de Weg der Weegen

